

Bülent Özdemir

Biyolog

CRAD Çevre Risk Analiz Denetim ve Eğitim Hizm.Ltd.Şti.

Kimya Sanayinde Güvenlik Bilgi Formları ve Önemi

Global kimya sanayinde, kimyasalların değerlendirilmesi hakkında son birkaç yıldır köklü değişimler olmuş ve olmaya devam etmektedir. Tüm bu gelişmeleri takip eden yurdumuzun ilgili otoriteleri de, kimya sanayimizin, bu gelişmeleri, yayınlamakta olduğu yönetmelikler ile takip etmesini ve uygulamasını hükmetmektedir. Güvenlik Bilgi Formlarına ilişkin yeni hükümler de bu gelişmelerin başında gelmektedir. Türkiye’de GBF’lerin, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın 26 Aralık 2008 tarihli, 27092 (mükerrer) sayılı yönetmelik hükümlerince hazırlanması gerekmektedir.

Bu yönetmeliğin amacı, piyasaya arz edilen tehlikeli maddelerin ve müstahzarların insan sağlığı ve çevre üzerinde yaratabilecekleri olumsuz etkilere karşı etkin kontrolünü ve verimli gözetimini sağlamak üzere güvenlik bilgi formlarının hazırlanması ve dağıtılmasına ilişkin idari ve teknik usul ve esasları düzenlemektir.

Piyasaya, tehlikeli maddeleri ve/veya müstahzarları sunan her üretici, ithalatçı ve dağıtımçı firma, müşterilerine ve ilgili otoritelere GBF sağlamakla yükümlüdür. Bu form, firmanın bir beyanı olduğundan dolayı, GBF’de verilen bilgiler ürün sahibi/dağıtan firmayı sorumluluk altına sokmaktadır.

Bu yönetmelik hakkında özellikle dikkat çekmek istediğimiz diğer bir husus, Türkiye pazarına verilen GBF’lerin, GBF hazırlama konusunda akredite kuruluşlardan eğitimini başarıyla tamamlamış, sertifikalı kişilerce ve Türkçe hazırlanması zorunluluğudur. Yurdumuzdaki kimya endüstrisinin mevzuat uyumu açısından, önemli sorunlarından biri de, piyasadaki ithal kimyasal GBF’lerinin çoğunun müşterilere İngilizce olarak sunuluyor olmasıdır. GBF’leri inceleyen herkesin, özellikle de ürünü elleçleyen, nakleden ve üretim yapan her işçinin İngilizce biliyor olduğunu varsaymak gerçekçi bir yaklaşım olmayacağı gibi

bu durum yönetmeliklere de aykırıdır ve cezai sorumluluklar doğurabilir. Ayrıca, bilinçsiz ellerde hazırlanmış veya tercüme edilerek Türkçeye çevrilmiş Güvenlik Bilgi Formları’nda yanlış ve/veya eksik bilgiler verilebilmekte, bu sebeple kimyasallarla temas halinde olan herkesi daha ciddi risk altına sokabilmektedir. Sertifikalı kişilerce Türk mevzuatına uygun hale getirilmesinin diğer bir önemi de, kimyasalın tehlike sınıflandırmasının teyit edilebilmesidir. Zira bazı kimyasallar kasten veya bilgi ve deneyim eksikliğinden dolayı yanlış ya da daha düşük tehlike sınıflandırmalarıyla Türkiye sınırlarından girebilmektedir. Güncellemeleri takip etmeyen/edemeyen firmaların hazırlayacağı GBF’ler, güncel olmayan tehlike sınıflandırması ve bilgilerle dolu olacaktır. Bunu fark etmek için bazen sadece sertifika sahibi olmak yeterli gelmemekte, bu konuda güncel bilgi ve deneyimin önemi ortaya çıkmaktadır. Hatta, mevzuat güncellemelerinin son uygulama tarihinden önce kullanıcılara ulaştırıldığı elektronik sistemler kullanmak hata riskini ortadan kaldırmaktadır.

Dünyada ve Türkiye’de, REACH Yönetmeliği’nin yayınlanmasının ardından kimyasalların yeniden değerlendirme süreci başlamış, bu kapsamlı A.B. yönetmeliğinin getirmiş olduğu pek çok yeniliğin yanı sıra önümüzdeki birkaç yıl içinde bu yeniliklerin daha da artması beklenmektedir. Kimyasal maddelerin risk sınıflandırmaları değişmekte, daha önceden tehlikesiz olan maddeler risk sınıflandırmasına sokulmakta ve risk konsantrasyon aralıkları değişmektedir. Maalesef, henüz ilgili yönetmelikler tarafından uyumlaştırılmış risk sınıflandırması yayınlanmamış kimyasal maddeler için, farklı üreticiler tarafından farklı sınıflandırmalar yapılabilmektedir. Mesleki maruziyet değerleri ülkeden ülkeye, toksik doz değerleri ise test yapan firmadan firmaya farklılık göstermektedir. Bu sebeple Küresel Uyumlaştırılmış Sistem (GHS-Global Harmonized System) kapsamında 1272/2008 EC Yönetmeliği A.B.’de yürürlüğe girmiştir. Tüm bu değişimlerin bir parçası olarak GBF’ler de disiplin altına

alınarak yeni kurallara ve formata kavuşmuş, önemi daha da artmıştır. Aralık 2010'dan bu yana A.B'de hammadde için sınıflandırma ve etiketler CLP formatında düzenlenmektedir. Şimdilik hammaddeler için A.B. sınırları dahilinde zorunlu olan ve zamanla daha geniş bir coğrafya içinde uygulanacak olan genişletilmiş (extended) GBFler, içinde maruziyet senaryolarının da bulunduğu, 100 sayfayı geçebilen literatür kaynakları halini almaktadır. Türkiye'de bakanlıklarımız bu gelişmeleri takip etmekte olup, gerekli çalışmalarını tamamladıktan sonra ilgili yönetmelik uyumlaştırmalarını resmen yayımlayarak endüstrinin uygulamasını talep edeceklerdir.

CRAD olarak, kimya endüstrisine verdiğimiz destek hizmetlerinden biri, sertifikalı ekibimiz tarafından güncel mevzuata uyumlu GBF düzenlenmesidir. Bu ekipte, Kimyagerler, Kimya Mühendisleri, Çevre Mühendisleri ve Biyolog bulunmaktadır. Ekip çeşitli A.B. ülkelerindeki tecrübeli kuruluşlar başta olmak üzere ülke resmi otoriteleriyle koordinasyon içinde çalışan kurumlardan eğitim almıştır. GBF düzenleme ve kimyasallar ile ilgili diğer pek çok yönetmelik ve uygulamaları hakkında alınan eğitimler ekibimizin güncel bilgilerle donatılmasını, farklı yönetmeliklerin birbiriyle olan ilişkilerini özümseyerek kimya endüstrisine daha hızlı ve doğru hizmet vermemizi sağlamaktadır. Ayrıca, üyesi olduğumuz Global Kimyasal Danışmanlar ağı GCCN, Kimyasal Zararlılık İletişim Birliği ve benzer platformlar, uluslararası mevzuat gelişmeleri hakkında detaylı bilgi sahibi olmamızı ve en güncel bilgilerle hizmet vermemizi sağlamaktadır. Bu özelliklerimiz sayesinde, kimya sanayinin ulusal ve uluslararası ölçekteki en büyük ve saygın firmalarıyla çalışabilme zeminini yakalayabilmekteyiz.

Firmalara, GBF ile ilgili iki farklı çözüm yolu sunmaktayız: Birincisi, uzman ve tecrübeli ekibimiz tarafından GBFlerin hazırlanıp firmalara sunulması iken, bir diğeri de, hali hazırda sertifikalı bir uzman istihdam eden kurumların, SDS-PRO adlı bilgisayar sistemini kullanarak sınıflandırma ve GBF'lerini kendilerinin hazırlaması seçeneğimize. Kurumumuz bünyesinde de kullanılmakta olan SDS-PRO sistemi sayesinde sınıflandırmalara dair tüm güncel yönetmelik uyumlaştırmaları zamanında hayata geçirebilmekte; sınıflandırma hesaplamasına dair sağlama yapabilmeye imkanı ile insan kaynaklı hataların önüne geçilmektedir. Çok karışık formüllerde dahi ürünün kimyasal tehlike sınıflandırmasını hızla yaparak, kısa sürede GBF'yi müşteriye sunulabilir hale getirebilmektedir. Üstelik bunu 33 farklı lisanda (şimdilik) yapma özelliği de bulunmaktadır. Bu özellik, GBF'lerin mevzuat gereği ürünün pazara verildiği ülke dilinde hazırlanma zorunluluğunun bulunması sebebiyle, ihracat yapan firmalar için büyük kolaylık sağlamaktadır. Kendini yeni yönetmelik uygulamalarıyla güncelleyen, kullanıcısının kendi uyarı cümlelerini de ekleyebildiği interaktif bir sistemdir. Yazılım üreticisi

Safeware'in Türkiye, Asya ve Kuzey Afrika temsilcisi olarak CRAD'ın Türkiye'de piyasaya arzını gerçekleştirdiği bu yazılımı, bugün itibarıyla temsilciliğimiz çapında 63 firma ve ruhsatlandırma sürecindeki minimal sınıflandırma konusunda kontrol amacı ile 2 bakanlığımız tarafından kullanılmaktadır. Yazılımın Türkçe yüzü, CRAD tarafından geliştirilmiştir. Sistemi kullanan müşterilerimizin öneri ve tavsiyeleriyle, firmaların ihtiyaçlarını maksimum düzeyde karşılayacak niteliğe ulaşmıştır.

SDS-PRO sistemi CRAD'ın teknik alt yapı anlamında yapmış olduğu önemli bir yatırım olmakla beraber, mevzuat uyumu konusunda Türk Kimya endüstrisine sunduğu önemli bir çözümdür.

Sağlık Bakanlığı, Temel Sağlık Hizmetleri Dairesi'nin biyosidal ürün ruhsatlandırmalarında ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Koruma Kontrol Genel Müdürlüğü'nün tarım ilaç ruhsatlandırmalarında üzerinde sertifikalı kişinin imzasının bulunduğu GBF'ler istemesi, bakanlıklarımızın bu gelişmeleri yakından takip ettiğini ve büyük önem verdiğini göstermektedir.

Ayrıca İngiltere ve bazı A.B. ülkelerinde mevzuat uyumuna dair yapılan denetimlerde, sınıflandırma konusunda insana dayalı hataların meydana gelmesinin önüne geçilmesi adına sınıflandırmalarını dijital bir sistem ile yapıp yapılmadığı sorgulanmakta ve bir mevzuat uyum kriteri olarak algılanmaktadır.

Firmalara önerimiz, herhangi bir cezaî işleme maruz kalmadan ve ihracatlarının ürünlerinin GBF'leri yüzünden aksamasını beklemeden gerekli çalışmaları zamanında yapmalarıdır. GBF'lerin aynı zamanda, firmaların mevzuat takibi ve uyumu konusundaki niyet ve ciddiyetlerine dair önemli bir kanaat unsuru oluşturduğu ve müşterileri nezdinde ticari imajlarına da olumlu katkısı olduğu bilinmektedir. A.B yönetmeliklerine uyumlu olarak hazırlanmış GBF'ler ile numune gönderen ve ardından A.B. ülkelerindeki firmalar ile çalışma fırsatı bulan müşterilerimizden gelen olumlu geri dönüşlere dayanarak bunu açık ve net olarak ifade edebiliriz.

Diğer pek çok mevzuat kapsamında uyum ve danışmanlık hizmetlerimiz hakkında da detaylı bilgi için firmamızın ofis ve eğitim merkezi ile temasa geçebilirsiniz.

Kaynaklar:

- 27092 Mükerrer Sayılı, 26 Aralık 2008 Tarihli, T.C. çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tehlikeli Maddeler Ve Müstahzarlara İlişkin Güvenlik Bilgi Formlarının Hazırlanması ve Dağıtılması Hakkında Yönetmelik.
- Regulation (EC) No.1907/2006 REACH.
- Regulation (EC) No.1272/2008 CLP.